

Opiskelijahauissa käytettävien koulutusagenttien toimintaa koskeva työryhmä

Työryhmän kokous 29.5.2026

Osallistujat:

Kaisu Piironen OKM, puheenjohtaja
Erno Hyvönen OKM, varapuheenjohtaja
Samuli Maxenius OKM, sihteeri
Sari Haavisto (TEM)
Iida Niemi (UM)
~~Sara Fahmy, (UM), vara~~
Hanna Isoranta (OPH)
~~Harri Lähdekorpi (OPH), vara~~
Francesca Cucinotta, Centria
~~Tuija Tammi, VAMK, vara~~
~~Jaakko Hallila, SeAMK~~
Marjo Nenonen, Karelia, vara
Veli-Matti Lamppu, AMKE
~~Satu Agren, AMKE, vara~~
Miia Vanhainen, LUT yliopisto
~~Johanna Kärki, Turun yliopisto, vara~~
Niina Malkamäki, Aalto-yliopisto
Etel Niemelä, Aalto-yliopisto
Joanna Kumpula, Tampereen yliopisto, vara
Maija Niskavirta, Kuntaliitto
~~Maija Lehtimaa, Kuntaliitto, vara~~

Pii-Tuulia Nikula, The Eastern Institute of Technology

1. Kokouksen avaus

Kokouksen avaus 11.02.

Puheenjohtaja esitteli asialistan ja päivän puhujat.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Merkittiin tiedoksi edellisen kokouksen pöytäkirjaluonnos.

3. Katsaus agenttien käyttöön kansainvälisillä koulutusmarkkinoilla

Pii-Tuulia Nikula Uuden-Seelannin The Eastern Institute of Technology -korkeakoulusta esitteli asiakohdan. Nikula kävi asiakohdassa läpi yleistä tutkimusta koskien agenttitoiminnasta korkeakouluissa ja erityisesti Australian ja Uuden-Seelannin malleja ja toimintatapoja koskien agenttien sääntelyä. Nikulalla on itsellään pitkä kokemus toiminnasta niin agenttien palveluksessa sekä niiden tutkimuksesta.

Nikulan mukaan agenttitoiminnan keskeisenä haasteena sen määrittely, sillä alalla toimii varsin erilaisia toimijoita erilaisissa rooleissa. Eri maissa agenttitoiminta on määritelty eri tavoin ja esimerkiksi Australian käyttöön ottamassa tuoreimmassa määrittelyssä sen piiriin on rajattu toimijoita varsin laajalla skaalalla. Kansainvälisen tutkimuksen mukaan enemmistö opiskelijoista on tyytyväisiä agenteilta saamiinsa palveluihin. Haasteena näissä arvoissa on kuitenkin se, osaavatko opiskelijat arvioida palvelun laatua ja lakien noudattamista palveluiden tarjoamisessa. Korkeakoulujen kannalta on selkeää, että korkeakoulu on lopulta vastuussa sopimusagenttiansa toiminnasta. Keskustelua on käyty viime vuosien myötä laajasti siitä, että tekoäly voisi korvata jossain määrin agenttien käyttöä.

Koulutusagentteja sääntelyä vaihtelee merkittävästi eri maiden välillä. Agentteja voidaan säännellä sekä lähtömaissa että kohdemaissa. Esimerkiksi Kiinassa, Vietnamissa ja Bhutanissa säännellään sitä, kuka maan sisällä saa toimia agenttina. Yleisempää on, että rajoituksia on kohdemassa, kuten Alankomaissa ja Australiassa. Suoraa sääntelyä voidaan tehdä silloin, kun agenttuuri toimii kohdemaassa sellaisessa roolissa, jossa se tekee esimerkiksi maahantuloon liittyvää neuvontaa. Epäsuora sääntely tapahtuu usein korkeakoulujen toimesta.

Agenttien toimintaa koskevien kriteerien määrittely on usein laajempiin linjauksiin opiskelijarekrytoinnin osalta. Agenttien käyttö voidaan myös kieltää, mutta tällaisten kieltojen toimivuus on usein heikko. Muita ohjauksen keinoja voivat olla agenttien koulutukset, ”suositeltujen” agenttien tunnistamista, agenttikoodistot (Code of Conduct), resurssit agenttien valvontaan ja informaatio-ohjaus. Agenttikoodistot ovat monesti tehotomia ohjauksen keinoja, jos korkeakoulut eivät aidosti valvo niiden toimivuutta ja toimeenpanoa.

Agenttitoimintaa koskevat standardit vaihtelevat merkittävästi eri maissa. Australia ja Uusi-Seelanti ottivat käyttöön agenteja koskevat ohjeistukset 1990-luvun puolivälissä. Nykyisin maissa on käytössä erilaisia ohjauksen muotoja, kuten julkiset listaukset agenteista, Due diligence-ohjeet, kirjalliset sopimukset, koulutus ja tiedontuotanto, valvonta, ongelmiin puuttumisen ratkaisut ja maksuihin liittyvät säännöt. Hyvien käytäntöjen kirjoittaminen ohjeistuksiin ja lakeihin haastavaa, sillä usein niissä on varsin runsaasti tulkinnanvaraa. Usein myös viranomaisilla on varsin heikko tuntemus agenttien toiminnasta, joillain niiden toiminnan valvominen on haasteellista. Valvonta edellyttäisi myös omaa tiedonkeruuta korkeakoulujen ja opiskelijoista saadun tiedon lisäksi. Tutkimus ei ole tuonut selkeää evidenssiä siitä, että tuottaako lainsäädäntöön perustuvat sääntely parempaa lopputulosta.

Nikulan mukaan parhaiten agenttitoiminnan laatua voidaan tukea parantamalla korkeakoulujen omaa osaamista ja ymmärrystä agenttitoiminnasta, riittävä resurssointi agenttitoiminnan

ohjaamiseen ja seurantaan, agenttien auditointi tai muu laadunarviointi, yhteisten kokemusten ja toimintamallien jakaminen sekä agenttien kouluttaminen.

Aiheesta käydyssä keskustelussa pohdittiin sitä, mikä on ollut Australiassa ja Uudessa-Seelannissa agenttitoiminnan sääntelyn keskeinen motiivi. Nikulan mukaan toisaalta tavoite on ollut mainehaittojen ehkäiseminen ja toisaalta hakeutumisen joustavoittaminen ja hakijoiden oikeudellisen aseman turvaaminen. Agenttien rooli on näissä maissa huomattavasti tärkeämpi kuin Suomessa.

Keskustelussa pohdittiin myös Nikulan kommenttia koodistojen heikkoon vaikuttavuuteen ja sitä, että riittääkö Suomelle nykyinen yhteinen agenttitoiminnan Code of Conduct. Kiinnostusta herätti erityisesti yhteiset due diligence -prosessit ja niiden kehittäminen. Nikulan mukaan myös näissä on varsin kirjavia käytänteitä eikä varsinaista yhteistä mallia löydy Australiasta tai Uudesta-Seelannista. CoC:n toiminta riippuu täysin siitä, paljonko sen valvontaan varataan resursseja. Keskustelussa todettiin, että toimiva agenttitoiminta ei perustu vain oikein tehtyihin sopimuksiin, vaan se vaatii jatkuvaa seuranta- ja koulutusta.

Kokouksessa myös pohdittiin opiskelijakyselyiden toimivuutta agenttitoiminnan arvioinnissa. Nikulan mukaan tähän liittyy tiettyjä epävarmuuksia ja yksin kyselyillä toimivuutta on vaikeaa arvioida. Haasteena Suomen osalta nähtiin Suomen heikko vetovoima sekä toisaalta lupajärjestelmän houkuttelevuus läpikulkumaana, jotka vetävät puoleensa ongelmallisia toimijoita. Myös tekoälyn kehittämisessä nähtiin potentiaalia laadukkaana tiedon tuottamiseksi hakijoille.

4. Study in Finland ja Suomen kansallinen markkinointityö

Opetushallituksen johtava asiantuntija Hanna Isoranta esitteli kokoukselle Study in Finlandin toimintaa. Isoranta kävi ensin läpi yleisellä tasolla SiF:n toimintaa, jonka jälkeen siirtyi käsittelemään SiF:n roolia agenttitoiminnassa. SiF ei ole viime vuosina suoraan kouluttanut agenteja, mutta erilaista yhteistyötoimintaa on tehty, joilla edistetty agenttien kanssa toimintaa. SiF on panostanut viime vuosina myös paljon harhaanjohtavan markkinoinnin torjuntaa, joka linkittyy tiiviisti myös agenttien toimintaan.

Opetushallitus ehdottaa, että se voisi jatkossa tarjota maksullisena palveluna verkkokurssia agenttien kouluttamista varten. OPH on käynnistänyt tällaisena koulutuksena juuri suomalaista koulutusjärjestelmää yleisesti esittelevän koulutuksen. SiF vastaisi koulutuksen sisällöistä yhteistyössä korkeakoulujen kanssa. Hinta asettuisin noin 100–500 €/koulutus.

Koulutuksesta käydyssä keskustelussa todettiin, että tarvittaisiin tarkemmat määritellyt kohderyhmästä, koulutuksen tavoitteista, koulutuksen kannattavuudesta, aikataulusta ja roolituksesta ennen kuin siihen voi ottaa kantaa. Korkeakoulujen edustajat eivät suoraan tunnistanee, millaista hyötyä koulutuksesta olisi tarjolla. Pohdittiin, että onko koulutuksen liiketoimintapotentiaali riittävä koulutuksen pyörittämiseen. Korkeakouluilla paljon käytössä samoja

agentteja, jolloin osallistujia ei välttämättä ole kovin runsaasti. Korkeakoulut voisivat myös itse toimia kouluttajina.

5. Muut esille tulevat asiat

Lisäksi puheenjohtaja nosti esiin HS:n uusimman jutun kansainvälisistä opiskelijoista. Juttuun on tulossa myös jatkojuttu lähiaikoina.

<https://www.hs.fi/feature/art-2000011956717.html>

OPH on julkaissut 28.5. tiedotteen kevään 1. yhteishausta:

<https://www.oph.fi/fi/uutiset/2026/8-100-hakijaa-sai-opiskelupaikan-korkeakoulujen-vieraskielisista-koulutuksista>

6. Kokouksen päättäminen

Päätettiin kokous ajassa klo 12.30.